

Klima- og miljødepartementet
Postboks 8013 Dep
0030 OSLO

Vår dato: 12.01.2018
Vår ref.: 201707243-7
Arkiv: 008
Deres dato: 05.10.2017
Deres ref.: 12/3974

Saksbehandler:
NVE

Høringssvar fra NVE - forslag til endringer i vannforskriften og naturmangfoldloven

Norges vassdrags- og energidirektorat (NVE) viser til høringsdokumenter oversendt fra Klima- og miljødepartementet 5. oktober 2017. Høringen gjelder forslag til endringer i vannforskriften og naturmangfoldloven.

NVE støtter forslaget om at vannforvaltningsplanene ikke lenger skal vedtas som regionale planer etter plan- og bygningsloven, og at det regionale koordineringsansvaret overføres til fylkesmannen. Samtidig mener vi at det viktig med lokal forankring, høring og medvirkning i arbeidet med vannforvaltningsplanene. Lokale initiativ må gis tilstrekkelig handlingsrom, samtidig som nasjonale hensyn blir ivaretatt.

God vannforvaltning og gode vannforvaltningsplaner krever innsats på tvers av sektorer. NVE er vassdragsmyndighet, og har også et særlig ansvar for å ivareta vannkraftens betydning for forsyningssikkerheten. Som sektormyndighet har NVE ansvar for å bidra til at kravene i vannforskriften oppfylles i forvaltningen av vårt eget sektorregelverk.

Vannforskriften gir rammer for fastsettelse av miljømål som skal sikre mest mulig helhetlig beskyttelse og bærekraftig bruk av vannforekomstene. Vannforskriften legger til rette for lokal medvirkning og samarbeid for å bedre vannmiljøet for alt vann i Norge. Arbeidet med de første vannforvaltningsplanene var tid- og kostnadskrevende, og ble utfordrende. De nasjonale føringene kom sent, noe som preget prosessen og de første vannforvaltningsplanene.

Behov for forenklinger

NVE mener det er behov for å forenkle arbeidet med vannforvaltningsplanene betydelig.

NVE har merket seg regionreformens¹ retningslinjer for oppgavefordelingen mellom forvaltningsnivåene, blant annet punkt 4: «*Staten bør ha ansvaret for oppgaver som gjør krav på sentrale beslutninger, og som forutsetter et nasjonalt helhetsgrep for god oppgaveløsning*». NVE er enig

¹ Meld.St. 22 2015-2016 kap 7.1

i at vannforvaltningsplanene krever større grad av nasjonale helhetsgrep. Vi støtter derfor forslaget om at vannforvaltningsplanene ikke lenger skal vedtas som regionale planer etter plan- og bygningsloven.

Lokal forankring, høring og medvirkning er viktig i arbeidet med vannforvaltningsplanene. NVE er generelt positive til endringer som kan effektivisere arbeidet. Samtidig er det viktig at bestemmelsene i forskriften fortsatt bidrar til en tverrfaglig og helhetlig vannforvaltning basert på lokalkunnskap, samtidig som nasjonale interesser ivaretas. De foreslåtte endringene vil etter vår vurdering legge godt til rette for fortsatt lokal medvirkning når det gjelder behandlingen av viktige vannforvaltningstema, selv om vannforskriften frakobles plan- og bygningsloven.

NVE mener det er viktig at vannforvaltningsplanene blir så like i utformingen som mulig, for å gjøre planene mer brukervennlige. Samtidig må vi sikre at fagtemaene håndteres på samme måte i de forskjellige vannregionene, slik at nasjonale føringer og hensyn ivaretas.

En rekke mindre tiltak bør løses lokalt, som for eksempel avrenning fra jordbruk og utslipp fra private avløpsanlegg. NVE er derfor opptatt av at det lokale engasjementet videreføres, slik at de deler av planene som omhandler lokale initiativ og er i tråd med overordnede føringer, gis tilstrekkelig handlingsrom. Denne balansen mellom sentrale føringer og lokale innspill vil fylkesmennene etter vårt syn være godt egnet til å ivareta. Når slike avklaringer kommer tidlig i prosessen vil dette etter vårt syn bidra til forenklinger og en mer effektiv gjennomføring av arbeidet med å revidere og oppdatere vannforvaltningsplanene.

Fylkesmannen som regional vannkoordinator og forholdet til sektormyndigheter

NVE er enig i forslaget om at det regionale koordineringsansvaret legges til fylkesmannen. Fylkesmannen er miljøfaglig myndighet og har fagkompetanse på vannforvaltning. Vi mener derfor at fylkesmannen kan ivareta rollen som regional vannkoordinator på en god måte. Samtidig vil det være avgjørende at forventningene til fylkesmannens ansvar og oppgaver avklares og gjøres så tydelig som mulig på et tidlig tidspunkt. Fylkesmennene må gis et tydelig mandat med klare rammer for sitt arbeid. NVE er enig i forslaget til ny bestemmelse § 21 som beskriver regional vannkoordinators oppgaver.

Vi mener at det er hensiktsmessig at fylkesmannen får ansvar for å utarbeide utkast til oppdaterte planer, inkludert regionale prioriteringer og forslag til oppdatert tiltaksprogram. I utgangspunktet er det i kommende periode kun oppdateringer av allerede vedtatte planer som skal gjennomføres. Hvor omfattende dette arbeidet blir i praksis er vanskelig å anslå, men NVE er kjent med at flere tema er mangelfullt utredet i første planperiode. Det bør lages maler for planarbeidet i regionene, med tydelige avklaringer av forventninger til innholdet. Samme mal må også brukes for de oppdaterte planene som skal utarbeides av Miljødirektoratet og sektormyndighetene. NVE foreslår at Miljødirektoratet får ansvar for å utarbeide en slik mal.

De foreslåtte endringene legger etter vårt syn bedre til rette for at sektormyndighetene kan ivareta nasjonale interesser, sammenliknet med dagens struktur. Med forslaget som nå er på høring vil overordnede føringer håndteres samlet nasjonalt, etter at lokale og regionale myndigheter og organisasjoner har gitt sine innspill. Dette er etter vårt syn en bedre modell, som også er mer i tråd med Oppgavefordelingsutvalgets² anbefalinger om håndtering av viktige overordnede samfunnstema.

NVE mener at sektormyndighetenes rolle i det regionale arbeidet bør tydeliggjøres i forskriften. Etter vårt syn skal sektormyndighetene gi veiledning og orientere om nasjonale føringer og rammer for det regionale arbeidet.

² NOU 2000:22 Om oppgavefordelingen mellom stat, region og kommune

Sektormyndighetenes ansvar

Sektormyndighetenes ansvar bør være å sikre at nasjonale føringer ivaretas i planene, og at dette gjøres på samme måte i de forskjellige vannregionene. Sektormyndighetene bør ikke ha ansvar for lokale og regionale innspill og bør dermed heller ikke ha ansvar for å utarbeide de delene av planene som er knyttet til lokale og regionale forhold. Det er derfor viktig at fylkesmannens utkast til oppdatert plan særlig vektlegger lokale forhold.

NVE er enig i at sektormyndighetene har et særlig ansvar for arbeidet med å revurdere og oppdatere de delene av gjeldende forvaltningsplaner og tiltaksprogram som angår eget ansvarsområde, se forslaget § 23, 2. ledd. Samarbeidet på direktoratsnivå vil sikre en koordinert landsdekkende håndtering av den enkelte sektormyndighets ansvar. Vi er enig i at eventuelle uenigheter mellom direktoratene skal avklares på departementsnivå.

Sektormyndighetenes oppgaver fremgår av forslaget § 23, og vi foreslår at overskriften endres til «Sektormyndighetenes oppgaver».

Vann-Nett

Vann-Nett skal være en felles digital plattform for alle landets vannforvaltningsplaner. NVE mener at Miljødirektoratet skal ha hovedansvaret for Vann-Nett, med ansvaret for alle data med unntak av de geografiske. NVE har ansvaret for det geografiske grunnlaget i Vann-Nett, og er ansvarlig for teknisk drift.

Da vannforvaltningsplanene ble godkjent i fylkestingene i 2015, var det store avvik mellom vannforvaltningsplanene og det som lå inne i databasen (Vann-Nett). Det er flere grunner til dette, men det har vært arbeidskrevende å rette opp i disse avvikene. Vann-Nett er Norges rapporteringsverktøy til ESA, og det er derfor svært viktig at innholdet til enhver tid er så oppdatert som mulig. For fremtidige planer er det viktig at tabeller i Vann-Nett som inneholder miljømål og tiltak i vannforekomstene, danner grunnlaget for innholdet i planene. For å sikre at videreutviklingen av Vann-Nett og arbeidet med rapportering ikke blir for sårbart, er det viktig at det settes av tilstrekkelige ressurser til dette arbeidet.

Antall vannregioner og vannområder

NVE ser at det har blitt gjort mye godt arbeid lokalt. For å sikre fortsatt lokal medvirkning i vannforvaltningsarbeidet, kan det være nyttig å videreføre vannområder der vannregionene er store og utfordringene komplekse. Det er likevel behov for en betydelig reduksjon i antall vannområder for at de foreslåtte endringene skal innebære en reell forenkling. NVE ser ingen tekniske utfordringer ved å redusere antall vannregioner og vannområder.

Nasjonale føringer

Dersom det er behov for nye eller oppdaterte nasjonale føringer, må disse komme så snart som mulig. Nasjonale avklaringer og ambisjonsnivå bør avstemmes mellom departementene på forhånd, og formidles til direktoratene før arbeidet på nasjonalt nivå starter. Dette bør være på plass før arbeidet på regionalt nivå starter, senest 1. januar 2019.

Om gyldigheten av vedtatte vannforvaltningsplaner og behov for avklaringer

De vedtatte vannforvaltningsplanene har status som regionale planer etter plan- og bygningsloven § 8-2. Planene skal revideres i 2021. Vannforvaltningsplanene skal etter plan- og bygningsloven legges til grunn for regionale organers virksomhet og for kommunal og statlig planlegging og virksomhet i regionen. NVE mener det er behov for en avklaring av hva slags rettslig status vannforvaltningsplanene

skal ha hvis de ikke lenger skal være regionale planer etter plan- og bygningsloven. NVE mener det må forutsettes at vannforvaltningsplanene også i fremtiden skal legges til grunn i alle avgjørelser som berører vannforvaltning.

NVE forstår det slik at de godkjente planene vil være gjeldende inntil det vedtas nye vannforvaltningsplaner for området. Vi legger til grunn at de foreslåtte endringene i ansvarsfordelingen mellom myndighetene ikke skal få konsekvenser for gyldigheten av de vedtatte planene.

Det er viktig med en rask avklaring av om fylkeskommunen skal koordinere arbeidet med oppdatering av vannforvaltningsplanene. NVE registrerer at enkelte fylkeskommuner har besluttet å stille arbeidet med rullering av vannforvaltningsplanene i bero inntil organiseringen av vannforvaltningsplanarbeidet er avklart. NVE forutsetter at fylkeskommunene som regional myndighet for de godkjente vannforvaltningsplanene, er sitt ansvar bevisst og aktivt jobber med å koordinere arbeidet med tiltaksgjennomføring. Videre forutsetter NVE at de bidrar til kunnskapsoppdatering slik at kunnskap de sitter på kan bli lagt inn i Vann-Nett. Det er et stort behov for å legge inn kjent kunnskap i databasen siden Vann-Nett i lengre tid har vært stengt. Videre vil det være behov for en kunnskapsoverføring slik at endringene i forskriften kan gjennomføres på en forsvarlig måte. NVE mener at fylkeskommunen bør ivareta sitt ansvar frem til det blir tatt en beslutning om overføring av ansvaret til fylkesmannen som regional vannkoordinator.

Inndelingen i nye vannregioner og utpeking av ansvarlig fylkesmann må gjøres så snart som mulig slik at arbeidet med oppdateringen av planene kan følge fremdriftsplanen som er skissert i høringsnotatet. Utpeking av ansvarlige fylkesmenn som regionale vannkoordinatorer innen 1. januar 2019 kan derfor være i seneste laget. Tidlig avgjørelse av ansvarlige fylkesmenn vil legge til rette for en god overføring av kunnskap og kompetanse fra fylkeskommunene.

Med hilsen

Atle Tostensen
avdelingsdirektør

Anne Rogstad
seksjonssjef

Dokumentet sendes uten underskrift. Det er godkjent i henhold til interne rutiner.

Kopi til:

Olje- og energidepartementet